

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izaja vsak četrtik in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrt leta 6 K — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušlja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin., na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnine, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat K 180. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

„Slov. kmetijska družba“ — dr. Žerjavovo nasilje.

Slovenski kmetje imajo svojo najboljšo in najmočnejšo stanovsko organizacijo v Slovenski kmetijski družbi. To družbo je treba kot stanovsko organizacijo še spopolniti in ji dati še večji vpliv in veljavo, podobno oni, katero imajo trgovske in obrtne zbornice in enake organizacije.

Važnosti Kmetijske družbe se vsakdo zaveda, zato je naša stranka tudi vedno z največjo pozornostjo sodelovala v njej. Vnetega strokovnega dela dr. Lampeta v družbi dosedajni glavni tajnik in kandidat samostojnežev g. Gustav Pirc ne more dovolj prehovati, delo našega Povšeta pa je še vsem v preživem spominu.

Seveda je dišalo tudi raznim mogotcem stare liberalne ali narodno-napredne stranke, da bi se polastili te organizacije. Sedaj so poskusili srečo ravno isti ljudje, ki so si nadjali le drugo ime „Samostojneži“, da bi preslepili nekaj kratkovidnih in osebno užaljenih ljudi. Toda na zadnjem obnem zboru se jim to ni posrečilo. Krščanski slovenski kmetje, organizirani v Kmetijskih zvezah, so odbili liberalno nakano tako temeljito, da so imeli dve tretjini vseh glasov pri zadnji volitvi. Toda računali niso s surovostjo Samostojnežev in s strankarsko zagrizenostjo dr. Žerjava, ki v strankarske namene zlorablja čast in oblast deželnega predsednika.

Prošt Kalan je sklical kot začasni predsednik Kranjske kmetijske družbe, ki je po razsulu Avstrije razširila samo z odborovim sklepom svoj delokrog čez vso slovensko ozemlje, redni občni zbor, ki naj voli novega predsednika, odobri zgornji odborov sklep in izpremeni v tem smislu tudi družbina pravila.

Krstni boter „Samostojnežev“, dr. Žerjav, je zbral vse liberalne stare kričarje, verižnike, mešetarje in trgovce v svoji „Samostojni“ in skušal krščanskim kmetom izdreti iz rok organizacijo. Pogoreli so pri volitvah predsednika tako temeljito, da jim je za trenutek kar sapo zaprla, potem pa so divjali kakor besni in obsedeni. Naši nasilja niso hoteli rabiti.

Kaj napravi dr. Žerjav?

Naši so izvolili kmeta Iskro, poštenega, uglednega in delavnega srednjega kmeta, za predsednika, toda dr. Žerjav kot krstni boter „Samostojne“ volitve ni potrdil, temveč jo ovrgele ter zaukazal nove volitve za delegate. In vendar na obnem zboru navzoči vladni zastopnik ni imel proti pravilnosti ničesar omeniti in tudi nobeden izmed „Samostojnežev“ ni črnil besedice. Vse bi bilo dobro in prav, ako bi bili zmagali dr. Žerjavovi lažisamostojni kričarji. Ker so zmagali krščanski kmeti s svojim kandidatom, pa je izvršil dr. Žerjav nasilje in volitve razveljavil, češ, da morajo biti zastopane slovenske podružnice iz vseh krajev Slovenije.

Kaj je sedaj naša naloga?

Sedaj se bodo morali pri vseh podružnicah, torej tudi pri nas na Stajerskem, vršiti novi občni zbori z dnevnim redom: volitev delegatov za glavni občni zbor Slovenske kmetijske družbe. Pazite, da bodo ti občni zbori pravilno sklicani in da volijo res le tiste, ki imajo za to pravico.

Druga glavna naloga naša je, da izvolite samo takšne trdne naše može, ki so organizirani v Kmetijskih zvezah in bodo res zanesljivo šli na glavni občni zbor.

Dosedaj smo bili prizanesljivi, dr. Žerjav pa je nas poučil, da ne smemo imeti več obzirov na prav nikogar. Svoje število, svojo veljavo in svojo moč pa moramo možato, odkrito in pošteno ter odločno uveljavljati povsod!

Ako ne bomo spoštovali sami sebe in svojih načel, potem bodo drugi pometali z nami in brili norce ter teptali naše pravice. Zato krepko in samozvestno skupaj! Krščanski slovenski kmeti si mora z borbno ohraniti in okrepiti ter razširiti tudi svojo največjo stanovsko organizacijo: Slovensko kmetijsko družbo, Bridko se bo varal dr. Žerjav s svojimi Samo-

stojneži, ako misli, da bo uspel z nasiljem in s spletkarjenjem ter z zlorabo predsedniške časti in oblasti. Stajerci in Korošci bomo razgnali ljubljansko Žerjavovo samostojno meglo...

Še nekaj navodil za občinske volitve.

Kdo je volilec?

Voliti morajo:

1. Vsi moški:
 - a) ki so stari 21 let in bivajo ob začetku prve razgrnitve volilnih imenikov že 2 leti v občini;
 - b) javni nameščenci (uradniki, učitelji), duhovniki, zdravniki, ki vsaj od začetka prve razgrnitve volilnih imenikov redno bivajo v občini;
2. Zenske ob istih pogojih kakor moški toda:
 - a) ki samostojno gospodarijo na svojem posestvu ali svojem obrtu, oziroma na posestvu in obrtu svojih odsotnih mož, oziroma mladoletnih ali odsotnih otrok, bratov in sester, katerim je vsaj eno leto predpisan državen, neposredni davek;
 - b) ki so dovršili vsaj 8. razred ljudske šole, ali meščansko šolo, ali 4. razred srednje šole, ali drugo enakovredno šolo.

Izjeme:

Voliti ne smejo:

1. Aktivni vojaki in oficirji. Tisti, ki so pri o rožnih vojah, ne morejo sicer voliti, morejo pa biti izvoljeni. Torej spadajo v volilni imenik.
2. Osebe, ki so pod očetovsko oblastjo, to so take osebe, glede katerih je sodnija sklenila, da se očetovska oblast nad njimi podaljša, če tudi so dosegli polnoletnost, na primer radi lahkomiselnosti, malopridnosti itd., osebe, ki so pod varstvom ali skrbstvom (n. pr. slaboumnih, zapravljevci itd.), redovniki, redovnice in javni ubožci.
3. Sledeče sodnokaznovane osebe:
 - a) radi hudoodelstva,
 - b) radi prestopkov tatvine, poneverbe ali pa radi deleznosti teh prestopkov, radi goljufije, radi odelstva, radi potepustva.

LISTEK.

Januš Golac.

Pozdravi rojakov.

(Konec.)

France se je smehljaj zadovoljno, tudi jaz sem spremenil svoje še do danes dokaj debelo marogasto črnogledno nazore o svojih rojakih. Lenka je dala še za drugi in tretji liter, navijala gramofon, vriskala in nas vabila na ples v krog in na poskok. Nobeden se ni odzval temu povabilu.

Stukli se je naenkrat nekaj stožilo do solz, sedla je na stol, sklonila razgreto glavo in javkala med jokom:

„Ha, moj prvi mož, Bog mu daj nebesa, še danes sem molila zanj, to je bil človek.“

„Kaj se boš emerigala za prvim, saj imaš že drugega in mlajšega od prvega“, je tolažil Bindek Stuklo.

Lenka se ni dala utolažiti, emerigala se je naprej, vesela družba je dobila vrzel. Pa še Bindek Janža je pogledal proti stropu, zaemakal z jezikom in mi pošepnil:

„Baba je pijana, pustimo jo in pojdimo!“

Mešetar je vstal in se sklovratil pazljivo odmerjenih korakov iz sobe. V veži pa je Bindek nekaj premetaval, dvigal, skrobotal s steklenkami in na debelo v jezi ružil v svet samega babjega vruga. Pri lomastil je nazaj k mizi, dvignil je desnico, padlo je po Lenkinem hrbtu:

„Tu imaš, ker si mi uznila in izpil vino!“

Pri občutnem udarcu je buknila Lenka kvišku, zavrla trenutno zatvornico prisiljenih solz in po razburkanem Janžetu je padala z udarci ženskega jezi-

ka preko vseh grab in jarkov dostojnosti, dokler mu ni porinila pod nos še kuzle potepene in beraške mešetarke. Bindek je zamahnil v drugič z lopatasto roko, a predno jo je položil na Lenko, mu je zalučala ona v obraz in oči skodelico s soljo in papriko. Bindek ni bil več za fronto, okrenil se je, se prijel za oči in odšvajdral skozi duri.

S Francetom sva se smejala celemu razdvoju, ki nama je bil španska vas, a tudi naju se je lotila Lenka s papriko in soljo. Morala sva za Bindekom na zrak, Lenka je ostala sama na kraju raja in boja. Jaz sem bil uverjen: babnici se je zavrtele vsled obilice vina na zblaznelo plat.

Po cesti je korecal Janža, se držal za oči, a v rokah je vihtel prav oni ceker, s katerim sem ga videl vstopiti v krčmo. Prišel je do mosta, obrisal si je oči, zavil ceker na kvišku, ga spustil v udarcu na obmošne držaje in čul se je glasni tresk in cingljan odhacal jezno in globoko užaljenih korakov v smeri je steklenih črepinj. Izsul je še črepinje iz cekra in proti vasi.

Sedaj pač mi je bilo jasno, kaj je učinila Lenka in zakaj je na njo zamahnil Bindek. Siromak je imel v cekru vino za dom, tega mu je Stukla spasla v vežnem kotu, ga prelila v litre in pil ga je Janža in cela družba v veri, da je na Lenkin račun. Presneta lisica, kako ga je bila potegnila. Spravila ga je ob vino, ob steklenice, mu zalučala ščemeče paprike v oči in ga v konečno zahvalo še ozmerjala za tatinsko popito vino s kuzlo potepuško.

Takšen je bil konec moje druge komedije v domači krčmi in v ženski družbi. Bil sem uverjen: ženski spol je doma in v zaledju bolj podivjal kot vojaki v vojni in v bojnem metežu.

Moj prvi pozdrav v krogu domačinov je bila sirkova metla, drugi pa paprika v oči in breca skozi duri. France se je smejal celi zabavi do onemoglosti; meni pa se je usmilil po nedolžnem oškodovani mešetar, jezila me je prefrigana babura, ki nas je zvodi-

la vse za nos, nazadnje pa nas še tri moške razgnala na vse vetrove. Ljudje jej bodo pripenjali s pohvalno zlato kolajno, ako jim bo natvezala celo komedijo.

Veliko je vredna izkušnja in prebrihta človeka, vendar one preizkušnje s sirkovo metlo in papriko ter oboje še iz ženskih rok si pač ne želim več. Moj sklep je bil neomajeno podprt: Krčma v rojstnem kraju, ne vidiš me več, ker si me izplačala z metlo in papriko!

S Francetom sva stopala počasi proti domu kot vojskovodja po izgubljeni bitki. France se je še neutešljivo hohotal, jaz sem si pa hladil ter ohlajal novo sramoto v večernem hladu. Julijski mrak je že božal, zagrinjal počasi naravo, ko sva stopala mimo Polutnikov njeve. Na njivi je razbijal trde in predebele grude mladi gospodar Polutnikov Tone, ki sem ga že poznal izza ljudskošolskih let.

Sirota, solze sočutja so mi zaplavale v očesi, ko sem zrl to žrtev vojne, ki se je silila z nadčloveško potrpežljivostjo k težkemu delu — razbijanju grud. Reveža je zadel strel v bok, noga se mu je skrčila več kot za peden, skrčeno nogo so mu obvezali in povili v železje, da se je premikal in stopal po železni opori in oprt ob palico. Z največjim naporom se je vlekel po njivi, pri vsakem zamahu z motiko ga je zamaknilo na stran, prevrnil se je večkrat, ako se mu ni posrečilo človeki pravi trenutek v tla poleg sebe zasajene palice. Kadar se mu je spodneverilo, da je padel po grudah, si je s težavo pomogel po koncu, dvignil motiko in znova zamahal.

To je bil večerni prizor na delo trpina in invalida, ki si je izbijal iz zemlje vsakdanji kruh z motiko in z lastnim, po vojni pohabljenim telesom. A pri vsem tem trpljenju pa ni bilo čuti kake nevolje ali bolestin vzdihov iz njegovih prs, ampak potrpežljivo je padal pri zamahih na njivo, se dvigal, da izpolni podkaznijo zažugano zapoved božjo: V potu svojega obraza boš jedel kruh zemlje! Ta vsakdanji kruh Po-